

DE HAAGSE TIJDEN

Wie herkent de mensen op deze foto?

Pag. 5

ADO viert feest!

Pag. 6-7

Kind in een grauwe Haagse volksbuurt

Pag. 8

In Vroem, vroom: Chevrolet Bel Air Sport Coupé

Pag. 9

De Haagse krant van alle tijden

Stadspaleis aan de Kneuterdijk

In de bocht van de Kneuterdijk naar het Lange Voorhout staat een deftig, wit gebouw dat lang als paleis van de koninklijke familie heeft gefungeerd. Nu is daar de Raad van State in gehuisvest. Prinses Beatrix mag daar een dag per jaar even verblijven om vanachter een raam naar de rijtoer op Prinsjesdag te kijken en naar haar kinderen in de koetsen te zwaaien. Dit voormalige paleis heeft een bijzondere geschiedenis en herbergt vele verrassingen.

Paleis Kneuterdijk, zoals het nog steeds wordt genoemd, is in 1717 in opdracht van Johan graaf van Wassenaer Obdam gebouwd. Johan was lid van de Ridderschap Holland en een gerespecteerd lid van de Raad van State. Hij gaf destijds Daniel Marot - zoon van Jean Marot, de hofarchitect van Lodewijk XIV - opdracht een stadspaleis te ontwerpen dat als familiehuus kon fungeren. Het heeft als zodanig tot 1816 gefunctioneerd. De familie verkocht het gebouw aan de net aangetreden koning Willem I die het op zijn beurt aan zijn zoon, de latere koning

Willem II schonk als huwelijks-cadeau. De jonge kroonprins ging daar met zijn vrouw Anna Paulowna wonen, maar pas nadat het ingrijpend was verbouwd. Anna Paulowna was het als dochter van tsaar Paul I van Rusland luxer gewend. Dat was reden om het pand ingrijpend te verbouwen en te verfraaien. Er kwam een balzaal met witmarmeren zuilen, de Witte zaal, en de vertrekken werden naar de smaak van die tijd aangepast. Toen Willem II werd ingehuldigd als koning liet hij het paleisje wederom verbouwen. Er kwamen gebouwen bij, evenals een grote

Paleis Kneuterdijk. Foto: Bert Mellink, Dienst Stedelijke Ontwikkeling, Haags Gemeentearchief

ontvangstzaal, de Gotische zaal. Deze was tevens bedoeld om de grote en kostbare collectie schilderijen, waaronder werken van Rembrandt, Titiaan en Michelangelo, een plek te geven. De aanbouwen werden in 1885 wegens ernstige lekkages als gevolg van achterstallig onderhoud gesloopt. De Gotische zaal bleef gespaard.

Willem en Anna Paulowna hadden vijf kinderen waarvan er drie volwassen werden: Willem (de latere koning Willem III), Hendrik (de Zeevaarder) en Sophie. Laatstgenoemde trad in het huwelijk met hertog Karel Alexander van Saksen-Weimar-Eisenach, zoon van groothertog Karel Bernard, een hoge legerofficier die samen met Willem II bij de Slag van Waterloo had gevochten. Een gedenksteen voor hem staat op

het Lange Voorhout tegenover de voormalige ambassade van de Verenigde Staten. Prinses Sophie had de eer de nieuwe uitbreiding van het paleis met haar huwelijk in te wijden. Het burgerlijk huwelijk werd voltrokken in de Witte zaal en de inzegening gebeurde in de Gotische zaal. Daarna vertrok het echtpaar naar Weimar, waar het zich vestigde. Prinses Sophie verwierf daar bekendheid door het oprichten van een archief, speciaal voor de manuscripten van Goethe en Schiller. Dit archief bestaat nog steeds en is inmiddels wereldberoemd. Zij richtte er ook ziekenhuizen in voor de allerarmsten, iets wat zij ook in Nederland zou doen. Ze bezat veel grond in Den Haag en stond daarvan een deel af ten behoeve van de realisatie van het Bronovo-ziekenhuis maar ook voor de aanleg van de wijk

Duinoord en de bouw van het Vredepaleis.

Na het overlijden van Willem II schonk zijn opvolger koning Willem III het paleis aan zijn zoon, kroonprins Willem. Die overleed op jonge leeftijd en het paleis ging over naar zijn broer prins Alexander. Die verbleef er maar kortstondig en overleed kort erna. Het gebouw kwam leeg te staan. Zowel Wilhelmina als Juliana maakten er niet of nauwelijks gebruik van, waarop de familie besloot het in 1937 te verkopen.

In de Tweede Wereldoorlog ontwikkelde de Nederlandse regering in ballingschap (Londen) plannen voor de berechting van personen die verdacht werden van collaboratie, hoogverraad, oorlogsmisdaden en landverraad.

Vervolg op pagina 2

Interieur van de Gotische zaal in Paleis Kneuterdijk. Prent uit 1846, Wikimedia commons

Kom jij weleens in je wijkcentrum?

We doen meer dan je denkt!

wijkz voor elkaar

wijkz.nl

Allegoeds vakanties

Nooit te oud voor vakantie!

Bekijk het aanbod en boek uw vakantie

allegoedsvakanties.nl | 0318 - 48 51 83

Samen aan alles gedacht!

UITVAARTVERZORGING

anno 1885

J. Henning

www.henning-uitvaart.nl

070 345 48 10

Dag en nacht bereikbaar

Laan van Eik en Duinen 38, Den Haag (Ingang De Oude Hage)

BRIEVENBUS

De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire!
Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

Met grote verslagenheid nemen wij afscheid van onze Haagse kunstenaar, schrijver en lieve vriend

Marcel van den Dop

1954-2025

Het Haagse kunstenaarsrechtspaar Marcello en Els schrijven al jaren restaurantrecensies met de titel *Marcello en Els (W)eten Wat Lekker Is* in De Haagse Tijden. Met de markante tekeningen van Marcello erbij kreeg deze rubriek een persoonlijke touch. Wij zijn dan ook zeer dankbaar voor deze inzet en zullen hem enorm missen. In de volgende editie zullen wij extra aandacht besteden aan Marcello en zijn werk.

Ons medeleven gaat uit naar zijn lieve vrouw Els, familie en vrienden. We wensen hen veel kracht en sterkte toe.

Alle medewerkers van De Haagse Tijden
Daphne, Inge, Lenneke en Sanne

straat een tentoonstelling over zijn belangrijkste en bijzondere foto's ingericht. Op een van zijn foto's *Politiepaard te water* uit oktober 1968 wil ik graag nader ingaan. Het ongeval vond plaats op het dammetje, dat begin 1968 aangelegd was, dat een verbinding moest vormen tussen de Dr. Kuyperstraat en Raamweg en géén brugleuningen kreeg. Het was immers geen brug. Naar aanleiding hiervan heb ik het gemeentebestuur op 24 juni 1968 hierover geschreven en op 22 oktober 1968 antwoordde de gemeente mij dat er alsnog brugleuningen komen. Dat betekent dus dat als de brugleuningen bij de bouw van het dammetje geplaatst waren het politiepaard niet te water was geraakt. Enkele jaren geleden is het dammetje vervangen door een vaste brugverbinding. Hierbij mijn foto's van bouw- en oplevering van het dammetje.

Jan van Es
jc-vanes@ziggo.nl

Koninginnegracht in 1968

De Haagse STADSDICHTER

Victor R. Meijer • vr.meijer@hotmail.com

Zo ik iets ben, ben ik een Den Haag fan

Dagdromend over het Lange Voorhout
voel ik me wat bekaaid
want ik loop in voetstappen van de 'dandy'
lach zijn leven in parodie

in deze nieuwe tijd van straatwoord gestoorden
woorden, die nooit zo sjiek
als die van Couperus zullen worden
laat ik mijn gedachten stromen

sta eventjes bewonderend stil
in de hoop dat zijn beeld
tot leven zal komen
en mij dan voorziet in een woordenstorm
fluistert hij: "kom mee, even naar de Posthoorn"

met de kraag omhoog want het is koud
slenter ik over het Lange Voorhout
met plaveisel door zijn woorden geplaveid
in zinnen van een betere tijd

zijn ongehoorde woordenschat
was neffah nauit te stillen
ik hoor hem zeggen: "in het hier en verleden zijn we"
zijn beeld heb ik altijd bij me.
ook al is het niet te tillen

Nb. Eerbetoon aan beeldhouwer Kees Verkade

Markant

*In de grauweheid van het bestaan
bracht zijn Haagse palet veel kleur
de Rock History tot aan de voordeur
Voetballers die model gingen staan*

*Creativiteit met Haagse humor
Samen met Els een gouden combinatie
Kwaliteit en een unieke presentatie
Een oase in een woestijn zo dor*

*Rockhelden spatten vanaf het doek
In de Art Factory een unieke sfeer
Een oude mercedes wachtend op de
hoek*

*Te snel, te vlug een bericht een vloek
De zee plots zo kalm, geen golven meer
Gesloten het nooit voltooid boek
R.I.P. Marcello van den Dop*

Cor van Welbergen

Politiepaard te water

Graag wil ik reageren op het artikel *Haagse Kwesties* van Milja de Zwart (23 dec. 2024) en met name over de zestig jaar in touw zijnde fotojournalist Jos van Leeuwen die ik al jaren ken. Naar aanleiding hiervan had de gemeente Den Haag gedurende een aantal weken vanaf september jl. in de Galerie van de tramtunnel in de Grote Markt-

Vervolg voorpagina

Stadspaleis aan de Kneuterdijk

Paleis Kneuterdijk. Foto: Tom Verhaar, Dienst Stedelijke Ontwikkeling, Haags Gemeente-archief

Tot slot

Het Paleis Kneuterdijk is niet publiek toegankelijk. Toch is er gelegenheid het te bezichtigen. Het Haags Historisch Museum organiseert er namelijk tot 20 december

aanstaande rondleidingen.

Toegangskarten zijn verkrijgbaar via de website van het museum.

Ton van der Pijl

Tonvanderpijl212@gmail.com

Besloten werd direct na de bevrijding vijf Bijzondere Gerechtshoven en een tiental Tribunaal in het leven te roepen onder directe verantwoordelijkheid van de minister van justitie.

Het Bijzonder Gerechtshof Den Haag werd gehuisvest in Paleis Kneuterdijk. Dat kwam leeg nadat de Duitsers hun Presse- und Propagandadienst daar had ontmanteld. Het gerechtshof ging voortvarend te werk. In drie jaar tijd werden 4000 vonnissen gewezen, variërend van enige maanden gevangenisstraf tot de doodstraf. Onder de

veroordeelden bevonden zich twee prominente personen, namelijk Anton Mussert, leider van de Nationaal Socialistische Beweging (NSB) en Hermann Albin Rauter, commissaris-generaal van het Veiligheidswezen. Mussert werd ter dood veroordeeld wegens hoogverraad en was de eerste veroordeelde die geëxecuteerd werd. Rauter werd ter dood veroordeeld voor de deportatie van alle Nederlandse joden naar vernietigingskampen en de gedwongen tewerkstelling van 300.000 Nederlandse mannen. Ook hij werd terechtgesteld. In

totaal zouden de gerechtshoven 154 doodvonnissen vellen, waarvan er veertig zijn geëffectueerd.

In 1948 werden de Bijzondere Gerechtshoven opgeheven en namen de reguliere rechtbanken de lopende en nieuwe zaken over. Het paleis kwam wederom leeg te staan maar wel voor korte duur. Het ministerie van Financiën nam er haar intrek en bleef daar tot 1972. Na een ingrijpende verbouwing en restauratie werd het overgedragen aan de Raad van State die het gehele gebouwencomplex tot in de Parkstraat in gebruik heeft.

Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 60.000 exemplaren gratis af te halen op circa 300 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via www.dehaagsetijden.nl/ abonnement of via de klantenservice. Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom Marcello & Els
Milja de Zwart

Distributie

Hubbel Den Haag

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Water en vuur op het Malieveld

Van 5 tot en met 20 oktober 1946 organiseerde het Algemeen Comité Onze Marine op het Malieveld een maritieme tentoonstelling.

Met deze tentoonstelling wilde het comité het belang van de scheepvaart voor Nederland aantonen. Om de belangstelling te bevorderen was aan de tentoonstelling een lunapark gekoppeld. De toegang tot tentoonstelling en lunapark was gratis; wel zou een deel van de opbrengst van de kermisattracties ten goede komen aan het comité. De opbrengst was bestemd voor de bouw van een propaganda- /showboot. Met deze boot hoopte het comité de maritieme belangstelling onder het Nederlandse volk te bevorderen.

Onze Marine

Het Algemeen Comité Onze Marine werd in 1922 opgericht met als ruime doelstelling de belangen te behartigen van alles op het gebied van marine en scheepvaart. Dit doel werd onder andere bereikt door het verzenden van kerstpakketten naar de bemanning van zeeschepen en het verzorgen van graven van gesneuvelde zeevarenden. Tijdens de Tweede Wereldoorlog ontstond het plan om een schip te bouwen, waarmee Onze Marine de Nederlandse wateren zou doorkruisen om voorlichting te geven over de Koninklijke Marine, de koopvaardij en de binnenvaart.

Het schip kreeg de naam 'Vandersteng'. Dit was een verwijzing naar het hoofdpersoonage uit een destijds populaire reeks boekjes over matroos eerste klasse Van der Steng, die symbolisch het Nederlandse zeevolk vertegenwoordigde. Direct na de oorlog vond de kiellegging plaats op de scheepswerf van Wilton-Feijenoord. De kosten werden geraamd op ruim een miljoen gulden. De helft van de bouwkosten nam het bedrijfsleven voor haar rekening door het belangeloos leveren van materialen en arbeidskrachten. Zo werd het schip gratis ingericht, van linoleum tot de bar, van de filmzaal tot de reddingsboeien en van de

Omslag gedenkboek VanderSteng, 1947

Entree tentoonstelling bij dag, uit maandblad Onze Marine, 1946

badkamers tot de radio-installatie. Het resterende half miljoen hoopte het comité door middel van acties binnen te halen. Een van deze acties was - in oktober 1946 - de organisatie van een maritiem evenement in Den Haag.

Den Haag marinestad

Veertien dagen lang, van 5 tot 20 oktober 1946, stond Den Haag in het teken van Onze Marine. In verschillende bioscopen draaiden Marinefilms. De Haagse schooljeugd bezocht schepen in de Scheveningse haven en door Den Haag reed een R.E.T. tram, opgetuigd als de Nieuw Amsterdam. Op het strand van Scheveningen was een gekostumeerd Neptunusfeest. Middelpunt van het evenement was het Malieveld. Daar werd in een betrekkelijk korte periode een groots opgezette maritieme tentoonstelling ingericht en een uitgebreid lunapark opgebouwd. Zo werd het nuttige (de tentoonstelling) gecombineerd met het aangename (het lunapark). De tentoonstelling gaf een uitgebreid overzicht van wat Nederland presteerde op scheepvaartgebied. Er waren diorama's, scheepsmodellen, affiches etc. Tevens kon men souvenirs en boeken kopen of zich als lid aanmelden. Het lunapark, dat alleen via de tentoonstelling kon worden bereikt, bevatte alle 'heerlijkheden' die men van een kermis kon verwachten. Op het Malieveld stonden ruim tachtig kermisvermakelijkheden, zoals

De Carrousel. Beeldbank De Efteling

de cakewalk, een danstent, draaimolens, een zweefmolen, botsautootjes, luchtschommels, de rupsbaan, de poffertjeskraam en vele andere attracties met exotische namen.

De ondergang van de Noblesse

Middelpunt van het lunapark was het pronkjuweel van de Nederlandse kermissen, de stoomcarrousel Noblesse van Janvier. De Noblesse was Europa's laatste grote stoomcarrousel. Ooit was een stoomcarrousel op iedere kermis het centrale punt waar men zich, met orgelmuziek en onder een regen van confetti en serpentine, kon laten ronddraaien. Want het behoorde tot de goede gewoonte dat in de stoomcarrousel met balen confetti en kilometers serpentine werd gesmeten, zodat de vloer er onder bedolven was. Een machtige stoommachine leverde de energie om de carrousel in beweging te brengen.

Op zaterdag 5 oktober 1946 werden tentoonstelling en lunapark officieel geopend door de opperbevelhebber van de zeestrijdkrachten, luitenant-admiraal Conrad Helfrich. Een dag later op zondag brak vroeg in de ochtend - omstreeks vijf uur - brand uit in de stoomcarrousel. Waarschijnlijk was een weggeworpen brandende sigarettenpeuk tussen de serpentine de oorzaak. De Noblesse, waarin veel hout was verwerkt, werd een gemakke-

lijke prooi van de vlammen en stond, samen met de cakewalk en een danstent in lichterlaaie. De brandweer was om kwart over vijf ter plaatse en bestreed de brand met zes stralen. De vuurzee verhitte het water in de stoomketel zodat de stoomdruk werd opgevoerd. Maar de carrousel kon niet draaien, waardoor de stoom eerst sissend en daarna met een huilend en kermend geluid ontsnapte. Nog vele uren zou Den Haag het gekerm van de stervende Noblesse horen.

Hoe het verder ging...

De tentoonstelling en het lunapark trokken ruim 800.000 bezoekers. Hoeveel zij hebben bijgedragen in bouwkosten van het propagandaschip heb ik niet kunnen achterhalen. Op 4 juni 1947 werd de VanderSteng te water gelaten. Bijna vijf jaar doorkruiste het schip de Nederlandse wateren en deed tijdens de Watersnoodramp dienst als hospitaalschip. Maar de geraamde bouwkosten waren met tweehonderdvijftigduizend gulden overschreden en het aantal leden daalde, zodat de kosten steeds zwaarder op Onze Marine gingen drukken. Rond 1954 werd het schip, met verlies, verkocht aan een Italiaanse rederij. Waarschijnlijk is het schip - omgebouwd tot motorjacht - nog steeds in de vaart.

Advertentie in Het Binnenhof, 4 oktober 1946

Matroos 1ste klas Van der Steng (tekening uit de boekenreeks)

Na de ondergang van de Noblesse leek het erop dat een einde was gekomen aan de stoomcarrousel. Overal in Europa was de stoomdraaimolen verdwenen. Maar het lukte Janvier een vervanger te vinden. In een van de pakhuizen van Hommerson bevond zich nog een oude stoomcarrousel, waarvan de machine in de bezettingstijd in een bakkersbedrijf dienst had gedaan om elektrische stroom op te wekken. Deze oude molen werd geheel opnieuw opgebouwd, waarbij zoveel mogelijk de oude stijl en sfeer werden bewaard. Zo lukte het Janvier in betrekkelijk korte tijd met allerlei onderdelen een 'nieuwe' stoomcarrousel te scheppen. Echter de glorie van de carrousel was voorbij. En kon het gebeuren dat, ter gelegenheid van haar eerste lustrum, in 1956 de Efteling de stoomcarrousel van Janvier overnam. Anton Pieck stelde de carrousel daar officieel in werking. De kermisbrand (geblust met Prinsessegrachtwater) heeft er wel toe geleid dat in 1947 op het Malieveld brandputten en aansluitingspunten voor de brandweer werden aangelegd.

Tot slot

Wie meer wil weten over de geschiedenis van de stoomcarrousel en de geschiedenis van de kermisfamilie Janvier verwijs ik naar het fraai verzorgde boek *Alles draait... ik zie sterretjes* van Dimp Nelemans uit 1996. En wilt u bewegende beelden zien van de tewaterlating en proefvaart van de Vandersteng dan kan dit via YouTube bij het Nederlands Instituut voor Militaire Historie.

Kees de Raadt
raadtvandeeuwen@ziggo.nl

De afbeeldingen bij dit artikel zijn scans van documentatie uit eigen bezit, zoals het tijdschrift Onze Marine en boeken.

De Ontzorg Centrale

Voor ál uw klussen in en rondom huis en tuin

- ✓ Schilderwerk (binnen/buiten)
- ✓ Timmerwerk
- ✓ Elektra
- ✓ Sanitair
- ✓ Tuinonderhoud
- ✓ Ophangen van lampen en schilderijen

Wij verzorgen graag uw buitenschilderwerk, maak hiervoor tijdig een afspraak met De Ontzorg Centrale.

T. 0174-768888 | info@deontzorgcentrale.nl
www.deontzorgcentrale.nl

novodent

Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

- Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- **Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
 2563 JK Den Haag
 (Hoek Laan van Meerdervoort recht t.o. halte tram 3 en 12)

www.novodent.nl

Geniet van de mooiste vakanties 2025

Busvakanties All Inclusive

Boppard aan de Rijn
 All Inclusive Hotel Boppard
 van 9 tot 14 juni & 29 sept. tot 4 okt.
 6 dagen All Inclusive va. € 690,- p.p.

Zuid-Limburg / Valkenburg
 All Inclusive Hotel Op de Boud
 van 30 juni tot 4 juli & 15 tot 19 sept.
 5 dagen All Inclusive va. € 535,- p.p.

Sauerland / Soest
 All Inclusive Hotel Am Wall
 van 26 tot 30 mei 2025
 5 dagen All Inclusive va. € 595,- p.p.

Teutoburgerwald
 All Inclusive Hotel Der Jägerhof
 van 18 tot 22 aug. 2025
 5 dagen All Inclusive va. € 550,- p.p.

Autovakanties All Inclusive

Zuid-Limburg / Valkenburg
 All Inclusive Hotel Op de Boud
 3 dgn.va. € 159,- / 5 dgn. va. € 318,- p.p.
 Inclusief logies met uitgebreid ontbijtbuffet, lunch en 3-gangendiner
 Gratis drankjes van 18 tot 22 uur

Sauerland / Badlaasphe
 All Inclusive Hotel Am Fang
 4 dgn.va. € 209,- / 5 dgn. va. € 259,- p.p.

Vulkaaneifel / Stadtkyll
 All Inclusive Hotel Am Park
 3 dgn.va. € 139,- / 5 dgn. va. € 229,- p.p.

Riviercruises

Voorjaarscruise special Zeeland & Zuid-Holland
 Met het luxe **** Dutch Grace
 6 dagen van 12 tot 17 mei 2025
 geheel verzorgd al vanaf € 755,- p.p.
 Deze cruise is geheel gecharterd door BTR Reizen

BTR busvakanties

- Luxe busreizen met veel extra's
- Ervaren chauffeurs / reisleiders
- Mooie excursies incl. de entrees
- Gastvrije hotels
- Geheel verzorgd of All Inclusive
- Vertrek uit: Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht
- Vertrektijd: tussen 8 en 11 uur

Voor alle reizen zie BTRreizen.nl

055 - 5059500 - WWW.BTRREIZEN.NL

Exclusieve Taxatiedag Indische Kunst & Antiek

DO 6 FEB 2025 | 10.00 - 16.00 uur
 Museum Sophiahof te Den Haag

Venduehuis Den Haag en Museum Sophiahof nodigen u uit voor een exclusieve taxatiedag in Den Haag.

Laat uw Indische kunst en antiek vrijblijvend beoordelen door gerenommeerde experts, waaronder Chris Vellinga, Marjolein Regout, Andrew Mattijssen en Frans Leidelmeijer (bekend van Tussen Kunst en Kitsch).

Is uw object geschikt voor de aankomende veiling in het voorjaar van 2025? Ontdek het tijdens deze unieke dag!

Deelname alleen op afspraak.
 Scan de QR-code of bezoek venduehuis.com om uw afspraak te maken.

VENDUEHUIS

AUCTIONEERS • THE HAGUE • ANNO 1811

Wie herkent de mensen op deze foto?

In ons familiealbum zit een foto van een groepje muzikanten, gemaakt in Den Haag rond 1940. De zittende man in het midden, met de corsage, is mijn vader, Henk Bruggeman (1920-1986). Ik weet eigenlijk niet goed wat we op deze foto zien. Is het een klas waar mijn vader gitaarles kreeg of is het een muziekgroepje waarin hij heeft gespeeld? De naam van dat muziekgroepje ken ik niet. In de familie gaat het gerucht dat er een grammofoonplaatje is opgenomen, maar ook daar weet ik niets van. Ik wil graag weten of iemand zijn vader, moeder of ander familielid herkent en of er iets meer is te vertellen over deze foto. Misschien heeft iemand deze foto ook in bezit en zijn er namen bijgeschreven.

Gitaargroep met mijn vader Henk Bruggeman. Foto uit 1940, S. Oppelaar

Een gitaar voor een brood

Mijn vader heeft in de oorlog zijn gitaar verkocht om een brood te kunnen kopen. Na de oorlog heeft hij de muziek niet meer opgepakt. Misschien lag het te gevoelig, want in het muziekgroepje zaten enkele Joden die de oorlog niet hebben overleefd. Vele jaren later, toen mijn broer een keer met een mondharmonica thuis kwam, pakte mijn vader het instrument en begon erop te spelen. Wij keken vol verbazing naar hem, want wij wisten helemaal niet dat onze vader zo muzikaal bleek te zijn.

De foto van mijn vader is indertijd gemaakt door de professionele reportagefotograaf S. Oppelaar, die zijn zaak in de Zoutmanstraat had. Dat staat achterop de foto. Die achterkant heeft het uiterlijk van een postkaart. Waarschijnlijk was het de bedoeling de foto op te sturen als reclame voor de gitaaropleiding of het orkestje.

Reportagefotograaf S. Oppelaar

Het Haags Gemeentearchief heeft meer dan 140 foto's van S. Oppelaar, waaronder een reportage van de viering van 125 jaar onafhankelijkheid in 1938. Dat begrip 'onafhanke-

S. OPPELAAR, Reportage-Fotograaf
DEN HAAG, ZOUTMANSTRAAT 83
Tel. 34449 - Gno 18841
COPYRIGHT. Foto No. D.F.A.18

Sara (Sonja) Rood en Edie (Elias) van Biene. Foto S. Oppelaar, NIOD, beeldbankwo2.nl

lijkheid' klinkt misschien wat vreemd, want Nederland werd in 1588 al onafhankelijk van het Spaans-Habsburgse Rijk. Maar eind achttiende eeuw vielen de Fransen ons land binnen en kwam ons land onder Frans gezag. Het werd zelfs in 1810 ingelijfd bij Frankrijk. Na de val van Napoleon keerde de zoon van de gevluchte stadhouder Willem V uit Engeland terug naar Nederland. Deze prins Willem Frederik van Oranje landde op 30 november 1813 te Scheveningen. De meeste lezers zullen zich nog wel de schoolplaat van Isings herinneren waarop deze landing staat. De Republiek kreeg zijn grondgebied en onafhankelijkheid terug en in 1815

werd de prins als koning Willem I in Brussel ingehuldigd. De landing in Scheveningen wordt iedere 25 jaar gevierd. De laatste keer, in 2013, waren daar ook koning Willem Alexander en koningin Máxima bij aanwezig. De acteur Huub Stapel speelde in dat jaar de rol van de teruggekeerde prins.

"Aangrijpend is dat op de feestelijke bruidskleding van het jonge stel een Jodenster is genaaid."

Het Joodse bruidspaar
Iconisch is de foto die Oppelaar maakte van het Joodse bruidspaar Edie van Biene en Sara Rood. Het huwelijk vond plaats op 26 juli 1942 in Den Haag.

Aankomst van Willem I te Scheveningen in 1813. Schoolplaat van J.H. Isings

Op de foto zien we de bruidegom die zijn bruid ophaalt bij haar ouderlijk huis aan de Zuid-Binnensingel in Den Haag. Tegenwoordig heet deze straat Buitenom. Aangrijpend is dat op de feestelijke bruidskleding van het jonge stel een Jodenster is genaaid. Vanaf 3 mei 1942 werd het dragen van een gele, stoffen ster door de Duitse bezetter verplicht gesteld. De maatregel was dus nog geen

Hoe verging het de jonggehuiden in de oorlog? Edie van Biene werd in januari 1945 vermoord in Althammer, een buitenkamp van Auschwitz. Sonja Rood dook onder, maar werd tijdens de oorlog toch opgepakt en ook naar Auschwitz getransporteerd. Zij overleefde het kamp en emigreerde in 1949 naar Israël, waar ze opnieuw trouwde met Salomon Benjamin van Kloeten.

S. Oppelaar heeft nog meer belangrijke foto's gemaakt. Zo vinden we in de Beeldbank van het Haags Gemeentearchief een foto van de intocht van koningin Wilhelmina in Den Haag in 1945. We zien de koningin tijdens de rijtoer in een open limousine. Op de achterbank zit haar adjudant Erik Hazelhoff-Roelfzema, beter bekend als Soldaat van Oranje.

Hopelijk wordt er in De Haagse Tijden nog eens een groot artikel gewijd aan de Haagse fotograaf S. Oppelaar. Zijn zoon André, geboren in het eerste oorlogsjaar, zette de zaak van zijn vader voort, maar hij overleed al in 2004, nog geen 64 jaar oud.

Jan Bruggeman
jbruggeman1956@gmail.com

Viering 125 jaar onafhankelijkheid en de nagespeelde landing van de Prins van Oranje in Scheveningen. Foto uit 1938, S. Oppelaar, Haags Gemeentearchief

Intocht van koningin Wilhelmina in 1945 met adjudant E. Hazelhoff-Roelfzema. Foto: S. Oppelaar, Haags Gemeentearchief

ADO viert feest!

Op zaterdag 1 februari 2025 vieren de supporters van ADO Den Haag een verjaardagsfeestje. De voetbalclub met de ooievaar en groengele kleuren is dan honderdtwintig jaar oud. Een dag eerder, tijdens de thuiswedstrijd tegen Eindhoven, zal Onze Trots in het zonnetje worden gezet. Als trouwe fans en seizoenkaarthouders zullen mijn zoon Noah en ik er uiteraard bij zijn.

Als supporter weet je dat ADO geen topclub is. We worden meer teleurgesteld dan verwend. Want succes en voetballend Den Haag gaan helaas niet vaak samen. Daarnaast kampt de club voor een groot deel ten onrechte met een negatief imago. Veroorzaakt door een handjevol randfiguren die met hun verwerpelijke acties ADO Den Haag alleen maar benadelen. De echte supporters weten gelukkig wel beter. Als trouwe fan blijf je in voor- en tegenspoed achter je club staan. Het is een gepassioneerde liefde die we met elkaar delen. Het onvoorwaardelijk houden van ADO Den Haag zit diep verankerd in onze genen. Het Haagse gevoel dat je samen met andere supporters onderdeel bent van iets moois. We koesteren de clubverhalen van vroeger en heden. We eren onze helden, die een belangrijke rol hebben gespeeld in de geschiedenis van ADO Den Haag. Het sentiment als je het stadion binnentreedt, is altijd intens. Door het poortje waar je met de seizoenkaart nog in de hand onderzoekend omarmd wordt door een controlerend geel hesje. Bij de pisbakken wordt zij aan zij de opstelling nog even doorgenomen.

Op de tribune ontstaat de verbroedering. Supporters in allerlei soorten en maten. Hagenezen en Hagenaars. Jong en oud. Man en vrouw. Wit en zwart. Hoog en laag opgeleid. Hetero en homo. Atheïst en gelovig. Zittend en staand. Rustig

Wedstrijd om het voetbalkampioenschap van Nederland op het ADO-terrein in het Zuiderpark, 1942. Foto ANP

A.D.O logo 1905-1971

en fanatiek. We zoeken elkaar op. Samen met een drankje en een warme worst genieten van de geweldige stemming. Slap ouwehoeren over de laatste stand van zaken. Proosten op een goede afloop. Kippenvel als een zieke supporter gesteund wordt en overledenen herdacht. In je handen klappen als de opstelling bekend wordt gemaakt.

Het uit volle borst meezingen met het Haagse volkslied van Harrie Jekkers. Juichen als onze helden opkomen en de wedstrijd

FC Den Haag logo 1971-1976

begint. Volop genieten van de sfeermomenten. Het stadion dat losgaat als er een doelpunt wordt gemaakt. Applaudiseren bij mooie acties. Boegeroep bij iedere smerige overtreding en onterechte beslissing van de scheidsrechter. Balen bij een tegendoelpunt. Vreugde als we de wedstrijd winnen. Gemopper en teleurstelling als er verloren wordt. Clubliefde kan dan pijn doen. Maar niet voor lang. We vallen, staan op en gaan door. We blijven trots achter ADO Den Haag staan.

Het begon allemaal begin twintigste eeuw. Den Haag was toen met landskampioenen HVV en

Logo ADO Den Haag sinds 2004

FC Den Haag 1972-1973

puter of games. Het gebeurde buiten. Een bal en wat jassen als doel en de pret kon beginnen. Ook een blinde muur voldeed. Iedere minuut werd benut. Op vrije dagen maar ook voor en na schooltijd. In de pauze werd het brood snel naar binnen gewerkt omdat de straat lonkte.

Als het balletje eenmaal rolde, werden de grenzen van het toelaatbare opgerekt. Er werd pas geluisterd als moeder voor de tiende keer uit het raam schreeuwde dat het avondeten op tafel stond. Met regelmaat kwam je te laat thuis of op school omdat je nog een fraaie actie wilde maken. Soms sneuvelde een ruit als een bal loeihard uit de bocht vloog. De ergste straf die je kon krijgen, was thuisblijven waardoor je niet kon voetballen. Schaafwonden, blauwe plekken, vuile kapotte kleding en schoenen waren geen uitzondering. Maar als de bal eenmaal weer rolde dan was alles snel vergeten.

FC Den Haag logo 1976-1992

de jeugd uit de lagere klasse meer ruimte kreeg voor leuke vrijetijdsactiviteiten. De jongens kozen al snel voor voetbal, dat toen bij gebrek aan geschikte verenigingen en terreinen voornamelijk op de openbare weg werd beoefend. Straatvoetbal bleef ook generaties daarna populair. Veel lezers (her-)kennen het wel. Lekker op straat met vriendjes voetballen. Geen verlokkingen als televisie, com-

Het schoolvoetbal elftal in 1979. Ik sta als tweede van links, met de blauwe broek, 12 jaar

HFC ADO Den Haag logo 1992-1994

In 1905 werd er veelvuldig gevoetbald op het plein van de Grote of Sint-Jacobskerk. Jongens uit naastgelegen

Mijn zoon Noah bij schildering van clubicoon Aad Mansveld, 2024

buurten zochten elkaar op voor het spelen van een wedstrijd. De omstandigheden waren niet ideaal. Het plein was bestraat met harde keistenen, die bij valpartijen regelmatig zorgden voor wonden en breuken. De kerk was omringd door huizen en winkels. Bewoners klaagden met regelmaat over de luidruchtigheid. Winkeliers waren bang dat hun etalageruiten vernield zouden worden. De gewaarschuwde agent beëindigde steevast de wedstrijd. De jongens werden weggestuurd. Soms werd onder luid protest de bal ingenomen.

Op woensdag 1 februari van dat jaar zijn de weersomstandigheden koud en winderig. Niettemin wordt er volop gevoetbald op het kerkplein. De wedstrijd is zoals altijd vol strijd en passie. Tijdens een onberekenbare actie wordt een van de jongens dwars door een winkelruit geduwd. Het is de zestienjarige Jan Hendrik van Gulik die door het glas flink gewond raakt aan zijn hand. De geschrokken voetballertjes rennen alle kanten op. Tevergeefs achternagezeten door de getroffen winkelier en een gewaarschuwde agent.

Op de vlucht realiseren de jongens zich dat ze het voetballen op het kerkplein voortaan wel kunnen vergeten. Er moet gezocht worden naar een andere locatie.

“Met een blik op de toekomst krijgt de club de naam Alles Door Oefening, afgekort A.D.O.”

Met die wetenschap in gedachte roept de wegnennende en gewonde Jan van Gulik zijn kameraden toe om die avond bij elkaar te komen. Een aantal uur later

Door Oefening, afgekort A.D.O. De oprichters gaan voortvarend van start. Een aantal regels worden vastgesteld. Naast het uit drie man bestaande bestuur schrijven nog achttien jongens zich in als lid. De contributie is tien cent per week. Als tenue wordt gekozen voor een wit

shirt en een rode broek. Den Haag is een voetbalclub rijker.

Sinds de oprichting kent ADO Den Haag door verschillende

met Holland Sport van ADO naar FC Den Haag. In de jaren zeventig is Den Haag op zijn sterkst. Legendarische spelers als Aad Mansveld, Lex Schoenmaker, Dick Advocaat, Martin Jol, Aad Kila en Ton Thie zorgen ervoor dat iedere club met angst en beven naar het Zuiderpark Stadion komt. Het is in die tijd dat ik voor het eerst de sterren van Den Haag zie schitteren op het veld.

In de jaren zeventig worden veel vriendjes lid van een voetbalvereniging in de buurt of in mijn geval van een schoolelftal, waar ik als linksback de bal zo ver mogelijk van het doel probeer te

houden. Ik heb het geluk dat ik op basisschool Onze Wereld aan de Brandtstraat gymles krijg van Simon van Vliet, die tussen 1969 en 1983 als voorstopper dertien seizoenen bij FC Den Haag voetbalt en mij de tactische en technische beginselen van het verdedigen bijbrengt. In de jaren tachtig krijgt de club te maken met heftige voetballen. Met als dieptepunt de op 1 maart 1987 gespeelde thuiswedstrijd tegen Ajax, die de boeken in gaat als de slag om het Zuiderpark. Samen met een aantal vrienden was ik erbij. Ik vierde mijn twintigste verjaardag, maar werd getraakteerd op een zeer trieste en niet te bevatten zondagmiddag. In 1996 wordt de clubnaam veranderd naar ADO Den Haag. Elf jaar later in 2007 verhuist de club naar de huidige locatie. Voor een groot aantal supporters is dat enorm wennen. Want de liefde voor het Zuiderpark Stadion zit bij velen diep. Gegoten in dierbare herinneringen. Met gedachten en gevoelens aan mooie tijden en behaalde successen.

Jan Kaffa
jankaffa@hotmail.com

NEC-ADO Den Haag 1-2. Schoenmaker scoort, 18 oktober 1970. Fotocollectie Anefo, Wikimedia commons

verzamenen zich een twintigtal jongens in café het Hof van Berlijn, eigendom van de vader van Jan, aan de Papestraat waar nu muziekcafé de Paap is gevestigd. Boven de zaak, op nummer 32, woont de familie van Gulik. Op die avond, in de woonkamer, wordt geschiedenis geschreven. De bijeengekomen jongens richten een voetbalvereniging op. Met een blik op de toekomst krijgt de club de naam Alles

redenen hoogte- en dieptepunten. Na jarenlang op verschillende (gast-)velden te hebben gespeeld, krijgt de club een eeuw geleden in 1925 een eigen voetbalstadion in het Zuiderpark, waar grote successen behaald zouden worden. Landskampioen in 1942 en 1943. Bekerwinnaar in 1968 en 1975. Kampioen eerste divisie in 1957, 1986 en 2003. In 1971 verandert de naam door de fusie

ADO Den Haag logo 1994-2004

Noah zwaait de vlag, 2024

Kind in een grauwe Haagse volksbuurt

Op het artikel over Rommert Casimir dat vorig jaar in *De Haagse Tijden* stond, kreeg ik de nodige reacties. Zo kreeg ik een mailtje waarin gevraagd werd of ik het door Dr. A. de Vletter geschreven boek *Na lange marsch omkijken* kende. Dat was niet het geval, maar ik heb het inmiddels gelezen. Zowel Rommert Casimir als Jan Ligthart komen erin voor, vandaar die vraag. De schrijver van dit boek vertelt onder meer uitgebreid over zijn jeugd in een deel van Den Haag, voor mij voldoende reden voor een nieuwe bijdrage.

Willem de Vletter

Willem is op 27 april 1839 in Rotterdam geboren. Hij kwam uit een familie van onderwijzers en zou zelf ook schoolhoofd en directeur van de school voor Rijksnormaallessen in Den Haag worden. Hij is in 1863 getrouwd met Anna Petronella Schepp en ze kregen een zoon Antony. Vanaf dat jaar tot 1910 is hij werkzaam geweest binnen het onderwijs in Den Haag, onder meer op een school in de Badhuisstraat, de Korte Lombardstraat, de Tullinghstraat en de Noordwal. Anna is in 1867 overleden en twee jaar later trouwt Willem met Antje Baas. Antje was een dochter van de molenaar van de molen die tot 1916 bij de Parkweg in Voorburg stond. Ze kregen een zoon Antonie en twee dochters, Alida die ook onderwijzeres werd en Anna Maria. Willem is op 11 maart 1919 in Den Haag overleden en hij woonde op dat moment op het adres Koningin Emmakade 134. Hij was ridder in de orde van Oranje-Nassau en dat was voor die tijd heel bijzonder.

Antony Cornelis Christiaan de Vletter

Antony is op 17 september 1866 op Scheveningen geboren. Hij was de zoon van Willem en

Een boek van A.C.C. de Vletter

Anna. Ook hij heeft op diverse scholen in Den Haag gewerkt, onder andere op de school in de Waalstraat en evenals zijn vader is hij enige tijd hoofd geweest van de school op de Noordwal. In 1893 is hij getrouwd met de onderwijzeres Wilhelmina Hendrina van Heffen. Vanaf 1909 woonden zij op de Tousseintkade 28. Evenals zijn vader kreeg hij toen hij met pensioen ging de 'grote gouden medaille der gemeente 's-Gravenhage'. Toch is A.C.C. de Vletter om een andere reden bekend geworden. Hij heeft meer dan vijftig boeken geschreven, voornamelijk kinderboeken en daarnaast artikelen en toneelstukken. Van een van die kinderboeken, *Zeven jongens en een ouwe schuit*, is in

1942 een speelfilm gemaakt. Antony was onder meer drankbestrijder, zoals uit de inhoud van het door hem in 1901 geschreven boek *Paljas* blijkt. Dit boek geeft de trieste geschiedenis weer van een kind uit een gezin waarvan de vader een dronkaard is. Hij is op 9 november 1935 in Den Haag overleden.

Antonie de Vletter

Antonie was de zoon van Willem en Antje. Antonie is op 25 februari 1883 in Den Haag geboren. Zijn wieg stond in hetzelfde huis waar Jan Ligthart een jaar of dertig gewoond heeft. Zijn vader was toen hoofd van de school in de Tullinghstraat, de school waar Jan Ligthart van 1885 tot 1916 schoolhoofd was. Na de lagere school ging hij naar de HBS aan het Bleyenburger. Hij was daar een goede leerling, maar allesbehalve een heilig boontje. Omdat het aantal leerlingen te groot werd, bouwde men in 1913 in de Derde van den Boschstraat een nieuwe school, de Thorbecke HBS. Ik heb zelf op deze school gezeten, maar dit terzijde. Hierna ging hij in Leiden van 1903 tot 1909 aan de Literaire Faculteit studeren. In 1915 promoveerde hij op een dissertatie over de schrijfsters Betje Wolff en Aagje Deken. In 1909 is hij getrouwd met Cornelia Helena Hofman. Ze kregen drie kinderen, Nicolette, Anna en Anton. Op voorspraak van Jan Ligthart werd Antonie leraar op het Nederlands Lyceum in onze stad en hier zou hij tot 1920 lesgeven. Vanaf dat jaar was hij tot 1947 rector op het Kennemer Lyceum in Bloemendaal, zij het met een onderbreking van 1940 tot 1945. Over deze periode heeft hij het boek *Van eerzaam Schoolleider tot Gevangenisboef* geschreven met als ondertitel *Ervaringen en indrukken uit Hollandse en Duitse gevangenissen en kampen* en deze titel spreekt voor zich. In 1964 is Cornelia overleden en enige tijd later is Antonie met Wilhelmina Frederika Mons getrouwd. Antonie de

De Hemsterhuisstraat - toen de 'zwartste' straat van Den Haag genoemd - waarover Antonie in zijn boek 'Kind in een grauwe Haagse volksbuurt' schrijft. Fotocollectie Anefo, Wikimedia commons

Vletter is op 20 december 1967 in Haarlem overleden. Een broer van mijn vader, Dr. Molle Eisma, was als biologieleeraar aan het Kennemer Lyceum verbonden als opvolger van Dr. Jac. P. Thijsse. Antonie noemt hem dan ook in zijn boek.

Na lange marsch omkijken (1955)

In het voorwoord van dit boek schrijft Antonie de Vletter: "Er is nog al wat pedanterie en ijdelheid voor nodig om aan het eind van een heel gewoon schoolmeestersleven iets te gaan neerschrijven, dat op een autobiografie lijkt." In het eerste hoofdstuk beschrijft hij zijn jeugd in Den Haag rond 1890. Toen Antonie een jaar of drie was, werd zijn vader hoofd der school aan de Noordwal 69. Deze school was kort daarvoor gebouwd en wat de leerlingen betreft was het een Tussenschool. Geen Armschool en ook geen school voor de meer welgestelden, maar iets daar tussenin. Tot 1830 was het terrein waarop de school gebouwd werd een kerkhof, met als gevolg dat hij en zijn broer er de nodige botten hebben opgegraven. Vanaf 1910 werd de school 'de school aan de Bakkerstraat' genoemd omdat de eigenlijke ingang van de school aan die kant lag. De naam Bakkerstraat bestaat sinds 1899 en is genoemd naar een militaire bakkerij aldaar. Daarvoor heette de straat Ledig Erf en de buurt waarin deze straat lag was berucht. Daarom was er voor de ramen van de school die aan die kant lagen kippen-gaas aangebracht, omdat er nogal eens met stenen werd gegooid.

Antonie geeft het eerste hoofdstuk van zijn boek de titel *Kind in een grauwe Haagse volksbuurt*, een buurt vol sociale ellende en dronkenschap. Ook noemt hij de Bloemstraat een niet meer bestaande steeg bij de Hemsterhuisstraat, "waar niemand zich dorst wagen". De Haagse schrijver Ferdinand Bordewijk heeft in de verhalenbundel *Het Eiberschild* (1949) ook aandacht besteed aan dit deel van onze stad. Hetzelfde geldt voor Jan Kaffa die in *De Haagse Tijden* van 24 augustus 2021 een artikel geschreven heeft met als titel *De beruchte straat Ledig Erf*. Deze straat ligt in het Kortebos, op dit moment een deel van het stadsdeel Centrum. Het gaat hier om een van de oudste delen van het oorspronkelijke dorp Die Haghe. Rond 1900 werd besloten de nodige krotten af te breken en ze te vervangen door kleine huisjes. Ik ken deze buurt redelijk goed omdat ik in de jaren zestig van de vorige eeuw samen met enkele vrienden een huisje in de Kalkoenstraat heb gekraakt.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl

Het geboortehuis van Antonie in de Tullinghstraat

Na lange marsch ... omkijken

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Chevrolet Bel Air Sport Coupé

Als ik aan Chevrolet denk dan komen toch altijd de jeugdherinneringen boven uit de jaren zestig. In die tijd profileerde een geslaagd zakenman zich door een Amerikaan te rijden. Flinke slagschepen, waar nog ruimte voor was op de wegen en het ging toen allemaal nog niet zo snel, waardoor de toch wat minder strakke wegligging niet zo opviel. Milieu was nog niet uitgevonden en een benzineverbruik van één op een emmer was blijkbaar ook geen punt. Allemaal onderdeel van 'The American Dream'.

Alles wat toekomst had was Amerikaans. Op de radio en de nog schaarse zwart-wit tv's met de Dean Martin en Perry Como Shows. Flitsende Amerikaanse bakken met die enorme, scherpe vinnen en achterlichten zoals op de Chevrolet Impala. Banken voorin en veel leuke meiden met petticoats. Weet u nog? Ik mocht er graag naar kijken. Begin jaren vijftig liep deze Chevrolet Bel Air Sport Coupé van de band. Het zag er toen wat beschaafder uit dan de modellen daarna, maar toch wel een enorme hoop auto. Het meest opvallende

was - en is nog steeds - de grille. Wat een partij chroom en dat gold trouwens voor de hele auto. Waar je ook keek, overal randjes en strips die je tegemoet glommen. Mooi, dat Chevrolet-logo op de bolling van de motorkap. Overigens onder die enorme motorkap lag een acht cilinder 4342cc motor met 164 pk. Zijn top was 165 kilometer per uur. Jawel, bovendien vijf meter lang en bijna twee meter breed. In 1955 kostte dit model 13.900 gulden en in totaal werden er 185.562 exemplaren van geproduceerd. Misschien

komt het nog eens terug, maar prachtig was die extra optie van witte vlakken op de banden. Er zijn in die jaren heel wat bussen VIM doorheen gegaan om ze wit te houden, denk ik. Opvallend in die jaren was het gebruik van meerdere lakkleurencombinaties. En dan dat interieur. Ook enorm en niet alleen wat ruimte betrof. Het eerste dat opviel was het forse formaat stuur, met die fraai chromen claxonring. Over ergonomie werd in die tijd nog niet nagedacht. Een paar klokken voor je neus en her en der wat druk- en trekknoppen voor

de standaardfuncties van licht, ruitenwissers en de choke. En natuurlijk chroom, veel chroom. En wat dacht u van het zitmeubilair? Niks zijdelingse steun, gewoon plat en een beetje verstelbaar naar voren en achteren. Rijden met zo'n slagschip was natuurlijk een kunst apart, zeker in Nederland, want in Amerika heb je veel langere wegen, waarbij je weinig hoeft te sturen. Maar in het Haagse was

dat wel even anders. De Laan van Meerdervoort was nog het meest ideaal, maar bochten waren een ramp. Flink overhellen en veel stuurslagen naar links en naar rechts met weinig gevoel in het stuur door de enorme stuurbekrachtiging. Maar wat een leven toen. Heerlijk ongecompliceerd, denk ik nu.

John Vroom
johnvroom@planet.nl

Advertorial

Taxatiedag Indische kunst en antiek

Op donderdag 6 februari organiseert Venduehuis Den Haag, in samenwerking met Museum Sophiahof een exclusieve taxatiedag specifiek gericht op Indische kunst en antiek.

Ter voorbereiding op de Indische kunst- en antiekveiling in maart biedt deze taxatiedag de eigenaren van Indische kunst en antiek de kans om hun objecten vrijblijvend te laten taxeren door gerenommeerde experts. Tijdens deze bijzondere dag kunnen zij beoordelen of de stukken geschikt

zijn voor de aankomende veiling van Indische kunst en antiek.

Expertise van topniveau
Venduehuis Den Haag brengt voor deze gelegenheid een team van vooraanstaande experts samen, waaronder Chris Vellinga, Marjolein Regout, Andrew Mattijssen en Frans Leidelmeijer (bekend van Tussen Kunst en Kitsch). De experts zullen objecten beoordelen in verschillende categorieën, waaronder schilderijen, etnografica, porselein en aardewerk.

Chris Vellinga: "Veel mensen realiseren zich niet dat bepaalde schilderijen en objecten van grote waarde kunnen zijn voor verzamelaars. Het gebeurt helaas nog vaak dat, na bijvoorbeeld een overlijden, Indische kunst en antiek wordt meegegeven aan een boedelopkoper of de kring-

Taxateurs Indische Kunst: Chris Vellinga en Frans Leidelmeijer

loop, terwijl het in een veiling een aanzienlijk bedrag kan opleveren. Om die reden organiseert Venduehuis Den Haag taxatiedagen en veilingen, zodat deze waardevolle stukken de aandacht krijgen die ze verdienen."

De taxatiedag voor Indische kunst en antiek: donderdag 6 februari, van 10.00 tot 16.00 uur in Museum Sophiahof in Den Haag.

Alleen op afspraak
De taxaties worden uitsluitend op afspraak uitgevoerd. Eigenaren

van Indische kunst en antiek kunnen hun afspraak inplannen via de website: www.venduehuis.com/nl/plan-uw-afspraak

Over Venduehuis Den Haag
Venduehuis Den Haag, opgericht in 1811, is het oudste veilinghuis van Nederland en staat internationaal bekend om zijn brede en hoogwaardige aanbod van kunst, antiek en exclusieve sieraden. Het veilinghuis biedt zowel particulieren als instellingen de mogelijkheid om bijzondere objecten te ontdekken en te verhandelen.

Moluccas, Leti, ancestor figure
Hamerprijs: € 16.000
Verkocht tijdens de Indonesian Art Sale
19 november 2020

Rudolf Bonnet (1895-1987)
Devi Sita / Goddess Sita
Hamerprijs: € 70.000
Verkocht tijdens de Indonesian Art Sale
18 november 2020

Onbezorgd ontdekken.

De mooiste busreizen

Kroatische Bloemenriviera 10-daagse busreis	vanaf p.p. 999
Van kust naar kust 12-daagse busronde reis	vanaf p.p. 1199
Veneto en Venetië 10-daagse busreis	vanaf p.p. 1199
Het authentieke Noord-Engeland 8-daagse busronde reis	vanaf p.p. 1217
Rondreis Duitsland 8-daagse busronde reis	vanaf p.p. 1269
Het beste van Polen 12-daagse busronde reis	vanaf p.p. 1269

www.dejongintra.nl/busreizen of bel (0180) 457 803

Adverteren in de best gelezen krant van Den Haag

Beste lezers,
Zoals je weet is onze krant helemaal gratis. Daardoor zijn wij afhankelijk van de adverteerders in onze krant!
Ken jij een bedrijf die helemaal aansluit bij onze doelgroep: Dé 50 plusser. Zeg het voort!
Heb je een bedrijf en wil je adverteren?! Neem dan snel contact met ons op en wij geven je de beste prijs.

Het Den Haag van toen én nu

070-360 76 76 • info@dehaagsetijden.nl

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

GRATIS TAXATIEDAGEN

Elke woensdag en donderdag van 10.00 tot 16.00 uur

Elke WOENSDAG: munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? Moeten we die oude bankbiljetten inleveren?

Elke DONDERDAG: goud, zilver, sieraden, kunst, antiek, militaria en Pokémonkaarten

In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? Hebben die oude onderscheidingen en militaire spullen nog waarde? Zijn Pokémonkaarten interessant?

U bent niet de enige met vragen over stukken die bij u thuis liggen. Om hier een antwoord op te krijgen organiseert **Heritage Auctions Europe** deze open inloopdagen van 10.00 tot 16.00 uur. Bezoek ons op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie met een kopje koffie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: **030-6063944** en www.ha-europe.com. Bel ons ook even als u meerdere zaken (bv. munten en sieraden) op 1 dag wil combineren. Tot ziens in IJsselstein!

De Nationale Voorleesdagen bij de Bieb

Voorlezen is leuk én belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Tijdens De Nationale Voorleesdagen, van woensdag 22 januari tot en met zaterdag 1 februari, zetten we bij Bibliotheek Leidschendam en Bibliotheek Voorburg allerlei mooie prentenboeken in het zonnetje. En we organiseren de leukste activiteiten! We trappen af met de kindertheatervoorstelling *De Nietsmachine* van Kindertheater Kaboem! Professor Pruts is uitvinder. Helaas doen geen van zijn uitvindingen het. Maar dan heeft hij het! Eureka! De Nietsmachine. De machine die niets doet. En die machine gaat Professor Pruts proberen te verkopen. Hoe dat afloopt, dat hoor je tijdens deze muzikale theater-voorstelling van Kindertheater KABOEM! Leuk voor kinderen vanaf 6 jaar.

Wanneer & waar: vr 24 jan, 16.00u (voorstelling), Bibliotheek Voorburg, Koningin Julianalaan 257

Meer info via bibliotheekaandevliet.nl

Klassiek concert in de Pastoor van Ars kerk

Na de feestdagen is januari voor veel mensen een saai maand. Een goede gelegenheid om een mooi muzikaal programma te laten klinken in de Bergerie van de Pastoor van Ars kerk. Het VIVA Ensemble zingt liederen waarin de liefde centraal staat, met als titel: *LIEBE, LOVE, L'AMOUR*. Het VIVA Ensemble bestaat uit Marjon van Es, Linda van Mil en André Nolden (zang) en Jaap de Wit (piano). Sofie Dumoulin bespeelt de cello. U hoort onder andere muziek van Schumann, Finzi, Fauré en Mozart.

Wanneer & waar: zo 26 jan, 15.00u, Pastoor van Ars kerk, Aaltje Noordewierstraat 6

VOKALISK & ConcertoValiante in CONCERT

Het jeugdige koor VOKALISK, twintig jonge zangers uit amateurkoren vanuit vele provincies van Nederland, staat o.l.v. dirigent Dody Soetanto. Hij vormt de saamhorigheid van de groep, de mogelijkheid tot groeien en optreden voor publiek.

Door de samenwerking met ensemble ConcertoValiante verkennen zij hun mogelijkheden en ontwikkelen de talentvolle zangers zich in de zangkunst.

Psalm 112 Laudate Pueri Dominum van Händel is een prominent werk voor sopraan, koor en orkest. Deze prachtige psalm zal worden uitgevoerd door de uitmuntende sopraan Deasy Hartanto met daarin een belangrijke ondersteunende rol voor VOKALISK en ensemble ConcertoValiante. Tevens Allegri, Aaron Mc Dermid en Lulli juwelen uit de barok en uit de hedendaagse tijd. De kracht van samen zingen met het professionele ensemble geeft dit project een bijzondere uitstraling.

Toegangsprijs op de dag zelf € 28,00

Voorverkoop: regulier € 23,00, studenten € 12,00, < 12 jaar gratis

Wanneer & waar:

Za 8 februari, aanvang 20.00u, Maria v. Eik en Duinen, Loosduinse Hoofdstraat 4-6, Den Haag

Zo 9 februari, aanvang 16.00u, Cultuurhuis De Paulus, Warmonderweg 2, Oegstgeest

Kaarten reserveren: Ticketlink: <https://eventix.shop/3bwuajgg>

Of stuur een e-mail naar concertovaliante@ziggo.nl of bel 06-23867050

HAAGSE KWESTIES

Idee voor een Haagse kwestie?
Mail naar Milja de Zwart: milja@xs4all.nl

Terug naar oma Zwart, via het Hobbemaplein

De hoogoplopende discussie over een andere inrichting van het Hobbemaplein bracht me terug naar de tijd dat ik op de lagere school zat, jaren zestig. Dat komt zo. Mijn oma, oma Zwart zoals we haar noemden, woonde aan de Marktweg. En het was vaste prik om van daaruit de Haagse Markt op te gaan.

Vanuit mijn oma's perspectief begon de Haagse Markt bij het Hoflandplein en eindigde hij bij het Hobbemaplein. Vanuit mijn perspectief, in het hier en nu, is het precies andersom. Dus als ik naar mijn oma's huis fiets, kan ik eerst even poolshoogte nemen op het plein dat de meningen zo scherp verdeelt.

Het Hobbemaplein is in ieder geval vrij onoverzichtelijk. Ik zet mijn fiets dus maar even op slot voor de wijkbibliotheek om het eens rustig te bekijken. De Heemstraat doorsnijdt het Hobbemaplein. Rechts daarvan is een groen half maantje met zeven iepen en het standbeeld van Mahatma Gandhi. Links krioelt verkeer: tram, bus, auto's, fietsers, voetgangers.

Zessprong

Alleen al het openbaar vervoer en het autoverkeer kunnen elkaar hier op 51 manieren

kruisen, lees ik in het plan voor herinrichting van het plein. Dat komt doordat het Hobbemaplein wel zes straten verbindt. Een zessprong dus. Vanaf De Heemstraat met de klok mee de Ruijsdaelstraat, de Hobbemastraat, de Van der Vennestraat, de Herman Costerstraat en de Kempstraat. Met als hotspots twee tramhaltes, een bushalte en de Haagse Markt.

De herinrichting zou dat aantal kruisingen terugbrengen tot 24. Door de situatie om te keren: niet het verkeer rondom het plein leiden, maar het plein rondom het kruispunt aanleggen. Dat mag in al zijn eenvoud een briljant plan zijn, maar het wordt hem niet. Bewoners, ondernemers, raadsleden, coalitiepartijen en de clubs die ijveren voor fietsers, gebruikers van het openbaar vervoer en Haagse bomen staan lijnrecht tegenover elkaar. Degenen die

vinden dat de Schilderswijk en Transvaal onbereikbaar worden (althans met de auto) zijn ruim in de meerderheid.

Geen herkenning

Ik haal m'n fiets weer van het slot en peddel over de fietsstrook langs de tramrails en de muur die de Haagse Markt aan het oog onttrekt. Naar oma's huis, zo'n zestig jaar terug in de tijd. Maar de benedenwoning uit de jaren dertig die ik vind, lijkt niet op die uit mijn herinnering. Ik herken niets in de straat. Oma woonde in een rustige straat, waar je lekker kon knikkeren en hinkelen. Nu blijkt die straat breder dan ik dacht en allesbehalve rustig. Links en rechts staat het vol met geparkeerde auto's, een fenomeen dat pas vanaf de jaren zeventig ontstond. Ook zijn er hekken geplaatst voor de voordeuren van de benedenwoningen. Om zwerfvuil buiten te houden? Of indringers? En had je beide nog niet in de jaren zestig?

In gedachten maak ik me klaar voor ons tochtje naar de markt. Ongetwijfeld had ik een rok aan, want oma vond dat een

broek taboe was voor een meisje, tenzij daar weer een rok overheen ging. En ik had vast een boterham met suiker gegeten, want dat was standaardonderdeel van het ontbijt bij oma. Daar gingen we. Straat uit, Hoflandplein op, langs de Gruyter, dé grootgrutter van die tijd. Er was ook een filiaal aan het Hobbemaplein, maar zo ver kwamen we niet.

Op naar het speelgoed!

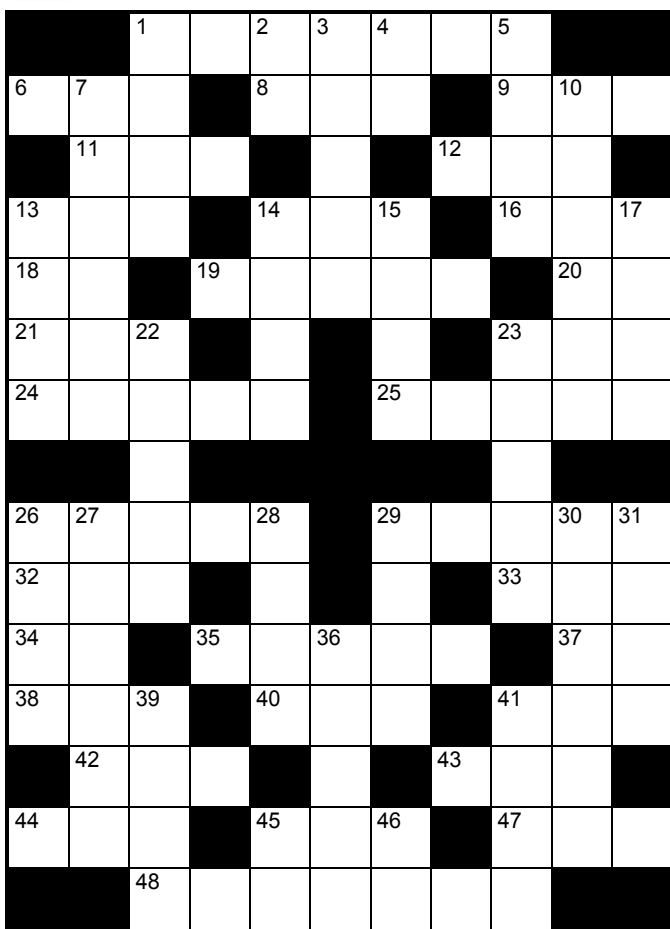
Het eerste stuk van de Haagse Markt, die toen nog niet ommuurd was en bestond uit honderden losse kramen, boeide mij niet. Mijn oma des te meer. Zij ging voor groente, fruit, kaas, kip en vis. Maar als die boodschappen eenmaal gedaan waren, liepen we door naar het tweede deel. En daar vond je tussen oninteressante waar als kleding en huisraad

ook snoep en speelgoed! Daar mocht ik dan wat uitzoeken, een onooglijk plastic poppetje bijvoorbeeld dat het einde van de week niet zou halen. Maar dat derde niet.

Anno 2025 blij ik toch op mijn oma te lijken. Het eerste deel van de markt heeft nu veel meer aantrekkingskracht op mij dan het tweede. Gelukkig heb ik mezelf beschermd tegen impuls-aankopen door alleen mijn telefoon mee te nemen. Hoewel? Ook hier zie ik bordjes: Pinnen? Graag! Wegwezen dus. Via het onoverzichtelijke Hobbemaplein. Al zal de boel hier hoe dan ook op de schop gaan, omdat over een jaar of twee ook op lijn 6 nieuwe, bredere trams gaan rijden: dat zal nog wel even zo blijven.

Milja de Zwart

1 KRUISWOORDPUZZEL

37 35 21 28 7 20 33 44

Puzzels

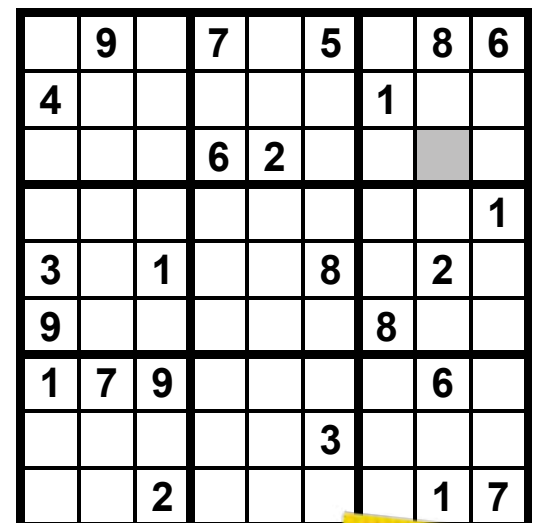
2 SUDOKU

Horizontaal

1 vlegel 6 in het algemeen 8 deel v.h. lichaam 9 Amerika 11 ik 12 sneu 13 insect 14 adviesorgaan 16 Ned. dagblad 18 assistent-econoom (afk.) 19 wenden 20 en omstreken 21 persbureau 23 schoolbenodigheid 24 betaalplaats 25 kledingstuk 26 helling 29 inwendig orgaan 32 boom 33 riv. in Oostenrijk 34 rubidium 35 werpstrik 37 Japans bordspel 38 muurholte 40 recht vaarwater 41 wedstrijdslee 42 vochtig 43 bloeiwijze 44 droog 45 politieke partij 47 moerasvogel 48 overeenkomst.

Verticaal

1 palmmeel 2 ondernemingsraad 3 versterker 4 als gast 5 afval 7 myth. figuur 10 gezegde 13 dikwijls 14 rustteken 15 strook 17 bewusteloosheid 22 kerklied 23 greep 26 losgerafelde draad 27 witing 28 op die plaats 29 Spanjaard 30 kattensoort 31 parvenu 36 geweervuur 39 bijbelse figuur 41 minstreef 45 paardenkracht 46 soort onderwijs.

Puzzel & Win!

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke Haagse sokken! U kunt de oplossingen tot donderdag 30 januari mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl

Oplossingen vorige editie:
Kruiswoordpuzzel: Voornemens
Sudoku: 5-8
Zweedse puzzel: Sportschool

Wij feliciteren de winnaar van de vorige editie met een prijs; de lekkere Haagsche Kakker van Bakkerij Hessing gaat naar: *Anneke Sikkema*

U dient deze prijs zelf op te halen bij Bakkerij Hessing, Theresiastraat 131, Den Haag.

Win Haagse Harry Sokken - Model 'Standbeeld'
Limited edition! Deze sokken verschenen ter ere van de Haagse Harry tentoonstelling in het Haags Historisch Museum. Gemaakt van bamboe, dus duurzaam.

De sokken zijn ook online verkrijgbaar via www.haags.nl t.w.v. € 14,95 (excl. verzendkosten).

MEUBELSTOFFEERDERIJ LODEWIJK
Al 4 generaties uw Ambachtelijke Meubelstoffeerderij

*Optimale service, garantie en kwaliteit,
 Wij halen en brengen gratis!*

Ambachtelijke Meubelstoffeerderij Lodewijk is er voor uw totale meubelrestauratie

Gespecialiseerd in:

- Herstoffering van banken en fauteuils
- Vernieuwing van binnenwerken
- Fineren en politoeren
- Leerreparatie
- Antiekrestauratie
- Biezen-, rieten- en rotanstoelen
- Vloerbedekking en gordijnen

U heeft de keuze uit meer dan 600 soorten bekledingsstoffen. U kunt langskomen met uw stoel of fauteuil, of een van onze medewerkers kan met onze mobiele winkel naar u toe komen om direct een offerte te doen.

**Stoffering Lodewijk (hoofdvestiging)
 Reinkenstraat 111, Den Haag**

Voor informatie of een vrijblijvende offerte ons centrale nummer: **070-3922344**

WWW.STOFFERINGLODEWIJK.NL

Kijk ook op onze website voor onze andere seniorenwoningen.

OP ZOEK NAAR EEN UNIEKE GARANTWONINGEN IN DE GROENE WIJK ESCAMP

In de wijk Escamp verhuurt WoonZorgcentra Haaglanden (WZH) sociale aanleunwoningen voor 67-plussers aan de Zwaardvegersgaarde en de Steenhouwersgaarde.

WAT BIEDEN WIJ?
 De woningen worden verhuurd aan eenpersoonshuishoudens met een inkomen tot € 28.375 of aan tweepersoonshuishoudens met een inkomen tot € 38.500 (prijsspeil 2025). De kale huurprijzen liggen tussen de € 550 en € 650 per maand.

WZH kan in deze woningen de complete dienstverlening aan senioren leveren, van de verhuur tot en met de zorgverlening. Kijk ook op onze website voor onze andere seniorenwoningen.

BENT U NIEUWSGIERIG GEWORDEN EN WILT U MEER INFORMATIE?
 Bel dan met de verhuur van WZH via 070 - 756 11 49 of neem een kijkje op onze website:
www.wzh.nl/garantwoning

WoonZorgcentra Haaglanden

de SUITE
 beter slapen in eigen stijl

Naar wens bezoeken wij u op afspraak thuis.

makkelijk opstaan

FPS-technologie

uitgebreid programma

en zelfs als twijfelaar

Voor u gemaakt
 Op zorgvuldige wijze ontwerpen we uw bed en matras, steeds weer rekening houdend met uw wensen en omstandigheden. Als voortrekkers in comfortbedden maken wij, zelfs in de twijfelarmaten, uitvoeringen met een verborgen hoog/laag functie. Zo kan uw bed of het bed van uw partner van alle functies en gemakken worden voorzien zonder dat het van het partnerbed is te onderscheiden.

Beter ontspannen met geluid
 Weldadig en uiterst gewaardeerd zijn onze bedden met FPS-technologie. Subtiele geluidsgolven zorgen voor stimulering van de bloedsomloop. U komt in een diepere staat van ontspanning en slaapt beter. Deze akoestische techniek is een succesvolle toepassing voor mensen die stress of trauma ervaren, spierklachten of neuropathische pijn hebben dan wel veel spanning opbouwen, zoals bij de ziekte van Parkinson.

Showroom of advies thuis
 Uw bezoek aan De Suite is beslist de moeite waard. Bedden en kasten staan fraai opgesteld en u kunt dan ook kijken in het atelier en bij de productie. Als een bezoek aan huis u beter past of u wilt een deel van uw bestaande bed behouden, dan bezoeken wij u op afspraak thuis. Bel dan voor een afspraak 0182-37 50 22

de SUITE
 beter slapen in eigen stijl
 showroom en productie: Ambachtweg 10 2841 LZ Moordrecht
 di. t/m za. 10.30 -16.30 uur 0182 375 022 www.desuite.nl